

PESMI

Julian Tuwim

SPOMIN

Imel sem sončno cesto,
imel prečuden dom...
Tožno je mojemu srcu,
tožno je mojim snom...

In v hiši bilo je okno,
tega je že mnogo let,
in gledal sem, gledal, gledal
tja v daljni, tihi svet...

Morda sem bil tam trenutek,
morda iz veka v vek...
Le to vem: neko jutro
je padal beli sneg.

In smešno, belo, otroško
se v soncu smejal je moj dom!
Tožno je mojemu srcu
in davnim, belim snom...

ŽIDEK

Poje na dvorišču, s cunjami ovešen,
majhen, reven Židek, žalosten in smešen.

V svet so ga pognali, bog se ni ovedel,
zmešal mu je glavo, v vekih jezik zmedel.

Praska se in pleše, joče siromaček,
da se je izgubil in da je beraček.

S prvega nadstropja pesnik norčeka gleda:
-- Bratec moj ubogi, kakšna grenka zmeda!

Kam nas je zaneslo? Kje smo se zgubili,
vsemu svetu tuji, vsem ljudem nemili?

Glej, tvoj brat je pesnik, po vsemirju pleše,
z glavo vso razvneto, da se pesem kreše.

In srce si vzame, ga v papir zavije,
vrže na dvorišče, da se tam razbije.

Naj ga Židek drobni potepta z nogami!
In potem po svetu — vsak po svoji strani.

Na to naše davno, žalostno in blazno
romanje v neznano, romanje nakazno.

A nikjer pristana — kaj nam vsi napori? —
Židje vi pojoči, Židje moji nori...

ODGOVOR

Torej: trezen se ne morem vrniti.
Razumi in nikar ne bodi huda,
saj je to delo pasje polno truda:
da se sploh vrnem, se moram napiti.

Resnično — treba je vse pustiti,
zavreči dom, tebe, iti vse dalje,
potrebne so vse večje in večje razdalje,
vedno se res ni mogoče vrniti.

In zato se je treba napiti,
da bi človek čisto pozabil nase,
še le na stopnicah se zgrabil za lase,
in se — kot jaz — p o p r s t i h v r n i t i .

Uči se, otrok, govôri:
To pred hišo — so grobovi,
grobčki — veliko grobišče...
To je tvoje učilišče.

Tu na zasneženi prsti
mračni križi v črni vrsti,
mrak in žalost nad Varšavo,
z znanjem polni svojo glavo.

Z metežem vihar se daje,
zmedo širi na vse kraje,
z grozo sega v sanje tvoje...
Ne pozabi, dete moje!

V snu ponoči krike seješ,
ptice strašne v letu šteješ,
zjutraj — v zemlji razorani
prstki so ti pokopani.

Uči razvalin se, žice,
lepe poljske govorice,
v svet mogočni, polna gneva,
pesem tvoja naj odmeva.

Pariz, 1959.

SREČANJE V LETU 1952

»Pomnim ti deda, tako koščeno strašilo,
kot da mu cepec je oče, lestev pa mati,
brez zob, ves sestradan, v eni sami zaplati,
namesto tobaka drobtine kadil je za silo.

Od lakote nor, zapreden v revi neznanski...
A ko se konjičku brez sedla na hrbet je stlačil
in bose noge po zemlji za sabo je vlačil,
bil pravi je pravcati Don Kihot praslovanski.

In pomnim očeta, kako je na tisti zaplati
žel in sejal — ne za vrabce, za šestero družine —
in kot ded v tem garanju postal cel divjak iz divjine,
tožil in jokal in stokal in bedaste klatil.

A ko legionarsko strašilo mu glavo je zmedlo,
da rad bi kot Hrabri bil stopil na ‚tir zgodovinski‘,
je vzdihal in kvasil, napil se v krčmi starinski
in ‚braniť šel Poljsko... Veš kam? V Kijev ga je privedlo.

Še ni jih bil trideset, a kaj, ko je vid tam izgubil,
vendar vas še troje je z materjo vašo zaplodil.
Janka, Reziko krivo, zadnjo je tebe zarodil
in slep vas je pestoval in na slepo vas ljubil.

In ti? Še kar na tistem koščku beračije?« —
Dvignila lepo je glavo, potem pa začela,
v očeh zgodovina ji, up sta žarela:
»Jaz sem — v Varšavi. Disertacijo pišem. Iz agrokemije.«

Prevedla Erna Muser

SREČNI MOZ

Leopold Suhodolčan

V delovni sobi se je počutil kot poskusni pilot v brezračnem prostoru. Bilo mu je, ko da je v sobi že vse od vekomaj: široka miza z oguljeno polivinilasto ploščo, nizka steklena omara z akti, svetla stola in še manjša miza, ki je stala v kotu samo zato, da soba ni zdrsnila iz ravnovesja. Vse stene so bile enako bele, vodja oddelka ni maral nobenih barvnih novosti, češ, barve posrkajo vso zbranost uslužbencev. Pokrajina, ki jo je videl skozi okno, je bila oguljena kulisa, izdelali so jo enkrat za vselej. Svetilka na cesti je bila nepremakljiva in nedosegljiva kot pilotu v preizkusni kabini grižljaj kruha, ki mu plava tik pred usti, a ga ne more prijeti. Sonce je natanko po voznem redu — zimskem in letnem — potovalo čez pokrajino, naročeni so bili oblaki, ki so ga kdaj pa kdaj prekrili, kakor tudi jesen, ki je znova prebarvala liste na drevesih, pri tem pa uporabila najbolj pisane barve, ki si jih je mogoče izmisliti, in je bilo tako že lani in prejšnja leta.